

ΑΠΟΦΑΣΗ¹ ΑΡΙΘΜ. 225/ΠΙ/2002

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην αίθουσα 611 της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης την 12η Σεπτεμβρίου 2002, ημέρα Πέμπτη και ώρα 10:30 με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Δημήτριος Τζουγανάτος

Μέλη: Ηλίας Βλάσσης,

Θεόδωρος Δεληγιαννάκης

Παναγιώτης Μαντζουράνης

Αντώνιος Μέγγουλης, κωλυμένου του τακτικού κ. Κωνσταντίνου Ηλιόπουλου,

Λεωνίδας Νικολούζος

Ιωάννης Κατσουλάκος,

Χαρίσιος Ταγαράς και

Νικόλαος Βέττας

Γραμματέας: Αικατερίνη Τριβέλη, κωλυόμενης της τακτικής κας Αλεξάνδρας Μαρίας Ταραμπίκου

Θέμα της Συνεδρίασης ήταν η **αυτεπάγγελτη έρευνα**, που διεξήγαγε η Γραμματεία της Επιτροπής Ανταγωνισμού, κατόπιν αναφοράς του Τμήματος Εμπορίου της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Φωκίδας, **σχετικά με την τιμή πώλησης του άρτου στα αρτοποιεία και στα πρατήρια άρτου του Νομού Φωκίδας**, για να διαπιστωθεί αν η ταυτόχρονη αύξηση και η ενιαία διαμόρφωση της τιμής του άρτου στις 26-11-2001 ήταν αποτέλεσμα εναρμονισμένης πρακτικής οπότε αποτελεί παράβαση του άρθρου 1 παρ.1 του ν.703/77, όπως ισχύει.

Στη συνεδρίαση παρέστησαν : Α) ο Κωνσταντίνος Δημητρόπουλος, αρτοποιός, μετά των πληρεξουσίων δικηγόρων Ζαχαρία Παπαδόπουλο και Ελευθέριο Σεραφείμ, Β) ο Αρβανιτάς Αλέξανδρος, αρτοποιός, μετά των πληρεξουσίων δικηγόρων Ζαχαρία Παπαδόπουλο και Ελευθέριο Σεραφείμ, Γ) ο Ματαράς Γεώργιος, αρτοποιός, μετά των πληρεξουσίων δικηγόρων Ζαχαρία Παπαδόπουλο και Ελευθέριο Σεραφείμ, Δ) οι αρτοποιοί 1) Αρβανιτάκης Ι. Ευάγγελος 2) Βασιλειάδης Β. Δημήτριος 3) Νικολάου Σ. Νικόλαος, 4) Λύτρα Δ. Ιφιγένεια 5) Παπαντωνίου Γ. Φωτεινή, 6) Μανέτας Π. Αχιλλέας, 7) Χολέβας Ν. Γεώργιος 8) Ψαρρός Ε. Χρήστος 9) Πούλου Ν. Αγγελική 10) Θεοδωράκη Α. Γιαννούλα 11) Γουλιάμου Κερασίνα 12) Μανάνας Ι. Σταύρος 13) Πλατιάς Κ. Χαράλαμπος και 14) Κοπανάκης Α. Γεώργιος δια των πληρεξουσίων δικηγόρων Ζαχαρία Παπαδόπουλο και Ελευθέριο Σεραφείμ και Ε) Οι ομόρρυθμες εταιρίες με την επωνυμία 1) ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΙΑΝΤΗΣ – ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΛΟΥΚΑ ΟΕ, 2) ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΜΑΧΑΙΡΑΣ - ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΕΝΕΤΗΣ ΟΕ, 3) ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΤΟΥΛΑΣ- ΗΛΙΑΣ ΠΑΠΑΔΡΟΣΟΣ ΟΕ, 4) ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΚΑΙ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΠΑΡΛΙΑΚΟΣ ΟΕ και 5) ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΛΕΞΗΣ- ΚΩΝ/ΝΟΣ ΠΑΠΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ ΟΕ δια των πληρεξουσίων δικηγόρων Ζαχαρία Παπαδόπουλο και Ελευθέριο Σεραφείμ

¹ Από την παρούσα απόφαση έχουν παραληφθεί, σύμφωνα με το άρθρο 23 παρ.7 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 361/Β'/4.4.2001), τα στοιχεία εκείνα, τα οποία κρίθηκε ότι αποτελούν επιχειρηματικό απόρρητο. Στη θέση των στοιχείων που έχουν παραληφθεί υπάρχει η ένδειξη [...]. Όπου ήταν δυνατό τα στοιχεία που παραλήφθηκαν αντικαταστάθηκαν με ενδεικτικά ποσά και αριθμούς ή με γενικές περιγραφές (εντός [...]).

Στην αρχή της συζητήσεως τον λόγο έλαβε η Γενική Εισηγήτρια της Γραμματείας, κα Σοφία Καμπερίδου, η οποία ανέπτυξε τη γραπτή εισήγηση της Υπηρεσίας και κατέληξε στα εξής : Σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ.2 & 5 του ν.703/77, όπως ισχύει προτείνεται: 1) να υποχρεωθούν οι παρακάτω αναφερόμενες επιχειρήσεις να παύσουν την παράβαση του άρθρου 1 παρ.1 και να παραλείψουν αυτή στο μέλλον, 2) να επιβληθεί πρόστιμο στις εν λόγω επιχειρήσεις ως εξής : 1. ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Ι. ΑΡΒΑΝΙΤΑΚΗΣ ΑΡΤΟΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟ 2500€, 2.ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ Β. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΡΤΟΠΟΙΟΣ 2500€, 3. ΝΙΚΟΛΑΟΥ Σ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΟ 2500€ 4. ΑΡΒΑΝΙΤΑΣ Ν.ΑΛΕΚΟΣ- ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΟ – ΠΡ.ΑΡΤΟΥ-ΕΙΔΗ ΖΑΧ/ΚΗΣ 7.500€ 5. ΛΥΤΡΑ Δ. ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ- ΑΡΤΟΠΟΙΟΣ 2500€ 6. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Γ. ΦΩΤΕΙΝΗ- ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΟ 1000€ 7. ΜΑΝΕΤΑΣ Π. ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΑΡΤΟΠΟΙΑ –ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗ «ΠΙΝΑΚΩΤΗ» 2500€ 8. ΧΟΛΕΒΑΣ Ν. ΓΕΩΡΓΙΟΣ –ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΟ 5000€ 9.ΚΩΤΟΥΛΑΣ Κ.- Η.ΠΑΠΑΔΡΟΣΟΣ Ο.Ε 7500€ 10. ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΜΑΧΑΙΡΑΣ- ΔΗΜ. ΒΕΝΕΤΗΣ Ο.Ε - ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΟ-ΕΙΔΗ ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ 2500€ 11. α. ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ Ν. ΚΩΝ/ΝΟΣ ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΟ β.ΠΡΑΤΗΡΙΟ ΑΡΤΟΥ του ιδίου 5000€ 12. ΨΑΡΡΟΣ Ε. ΧΡΗΣΤΟΣ- ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΟ –ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟ 2500€ 13. ΠΟΥΛΟΥ Ν.ΑΓΓΕΛΙΚΗ- ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΟ ΤΟ ΑΡΙΣΤΟΝ 1000€ 14.ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΛΕΞΗΣ-ΚΩΝ/ΝΟΣ .ΠΑΠΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ Ο.Ε. ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΟ-ΕΙΔΗ ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ 7500€ 15. ΣΠΥΡΙΔΩΝ & ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΠΑΡΛΙΑΚΟΣ Ο.Ε. ΠΡΑΤΗΡΙΟ ΑΡΤΟΥ 2500€ 16.ΓΙΑΝΝΟΥΛΑ Α. ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ- ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΟ 2500€ 17. Ι.ΤΡΙΑΝΤΗ-Α.ΛΟΥΚΑ Ο.Ε.- ΑΡΤΟΤΕΧΝΙΚΗ 5000€ 18.ΚΕΡΑΣΙΝΑ ΓΟΥΛΙΑΜΟΥ – ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΟ 1000€ 19. ΜΑΝΑΝΑΣ Ι. ΣΤΑΥΡΟΣ –ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΟ-ΕΙΔΗ ΖΑΧ/ΚΗΣ 1000€ 20.ΠΛΑΤΙΑΣ Κ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ- ΑΡΤΟΠΟΙΟΣ 1000€ 21.ΜΑΤΑΡΑΣ Ν. ΓΕΩΡΓΙΟΣ –ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΟ 1000€ και 22.ΚΟΠΑΝΑΚΗΣ Α.ΓΕΩΡΓΙΟΣ –ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΟ 2500€

Στην συνέχεια, το λόγο έλαβαν οι ως άνω πληρεξούσιοι δικηγόροι, οι οποίοι ανέπτυξαν τις απόψεις τους, απάντησαν σε ερωτήσεις που τους υπέβαλαν ο Πρόεδρος και τα Μέλη της Επιτροπής και ζήτησαν την απόρριψη της πρότασης της Γραμματείας της Επιτροπής Ανταγωνισμού και τη μη επιβολή καμίας κύρωσης, από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 9 παρ.1. του Ν.703/1977. Επίσης, οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις ζήτησαν από την Επιτροπή, την εξέταση ενός μάρτυρα για τη θεμελίωση των ισχυρισμών τους. Η δε Επιτροπή, αποδεχόμενη το αίτημα εξέτασε τον μάρτυρα Ηλία Έξαρχο, Πρόεδρο της Ομοσπονδίας Αρτοποιών Ελλάδος.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού έδωσε προθεσμία έως την 27η Σεπτεμβρίου 2002 στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις για να προσκομίσουν το υπόμνημά τους.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού συνήλθε σε Διάσκεψη την 4η Νοεμβρίου 2002 ημέρα Δευτέρα και ώρα 15:00, στην αίθουσα 521 των Γραφείων της Γραμματείας της Ε.Α. στο κτίριο της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και αφού έλαβε υπόψη τα στοιχεία του σχετικού φακέλου, την εισήγηση της Γραμματείας, τις απόψεις που διετύπωσαν οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις κατά την συζήτηση της υποθέσεως και το υπόμνημα που αυτές προσκόμισαν,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ :

Ι. Σύμφωνα με την από 3-7-2002 Εισήγηση της Γραμματείας προς την Επιτροπή και από τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν κατά τις διενεργηθείσες έρευνες, μετά από αναφορά της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Φωκίδας (έγγραφό της, με αριθ.πρωτ.: 3431/4-12-01), διαπιστώθηκε ότι 22 επιχειρήσεις πώλησης άρτου, που δραστηριοποιούνται στο Νομό Φωκίδας, σύμφωνα με τα αντίγραφα των αποδείξεων λιανικής πώλησης από το στέλεχος της ταμειακής

μηχανής τους, προέβησαν σε ταυτόχρονη αύξηση της τιμής πώλησης του χωριάτικου άρτου στις 26/11/2001 στις 340 δρχ. (το κιλό).

Η ενιαία συμπεριφορά των αρτοποιιών ως προς τη διαμόρφωση των τιμών άρτου τύπου χωριάτικο, εντοπίστηκε στην πόλη της Άμφισσας (όλοι οι εκεί αρτοποιοί προέβησαν σε ταυτόχρονη και ενιαία αύξηση από 320 σε 340 δρχ. στις 26-11-2001), στην πόλη της Ιτέας (όλοι πλην ενός), στο γειτονικό χωρίο Κίρρα, στο Γαλαξίδι, στους Δελφούς, στο Πολύδροσο και στη Γραβιά (από 300 δρχ. στις 340 δρχ. το κιλό, ταυτόχρονα στις 26-11-2001).

II. Σχετική αγορά.

Η σχετική αγορά των προϊόντων περιλαμβάνει το σύνολο των προϊόντων που θεωρούνται από τον καταναλωτή εναλλάξιμα ή δυνάμενα να υποκατασταθούν μεταξύ τους, λόγω των χαρακτηριστικών τους, της τιμής τους και της σκοπούμενης χρήσης τους.

Η σχετική αγορά άρτου περιλαμβάνει τα εξής είδη:

Άσπρο ψωμί που παρασκευάζεται από άλευρα τύπου 70% (από μαλακό σιτάρι) και διατίθεται στην κατανάλωση με την ονομασία ψωμί άσπρου τύπου 70%.

Μαύρο ψωμί, που παρασκευάζεται από άλευρα τύπου 90% (από μαλακό σιτάρι με προσθήκη γλωτένης σε αναλογία 3%) και διατίθεται στην κατανάλωση με την ονομασία μαύρο ψωμί τύπου 90%.

Σύμμικτο ψωμί. Παρασκευάζεται από ισόποση ανάμειξη αλεύρου κατηγορίας Μ. από σκληρό σιτάρι και αλεύρων τύπου 70% από μαλακό σιτάρι και διατίθεται στην αγορά με την ονομασία σύμμικτο.

Στη συγκεκριμένη υπόθεση ως σχετική αγορά θεωρείται η αγορά άρτου εν γένει, δεδομένου ότι αν και πωλείται περισσότερο ένας συγκεκριμένος τύπος άρτου, αυτός του τύπου 70%, η χρήση των προϊόντων είναι τελικά ίδια, δεδομένου ότι αν δεν υπάρχει αυτός ο τύπος άρτου, ο καταναλωτής αγοράζει ένα από τους άλλους δύο τύπους, δηλαδή τα προϊόντα είναι εναλλάξιμα μεταξύ τους. Επιπλέον, οι διαφορές τιμών μεταξύ των ανωτέρω τύπων άρτου είναι σχετικά μικρές (βλ. υπ' αριθμ. 42/96 αποφ. Ε.Α.)

III. Γεωγραφική αγορά.

Η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή, στην οποία οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις πωλούν τα σχετικά προϊόντα ή παρέχουν τις σχετικές υπηρεσίες υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού και η οποία μπορεί να διακριθεί από άλλες γειτονικές γεωγραφικές περιοχές, ιδίως λόγω των αισθητά διαφορετικών συνθηκών ανταγωνισμού, που επικρατούν σε αυτές. Η σχετική γεωγραφική αγορά ταυτίζεται με την περιοχή, μέσα στα όρια της οποίας δραστηριοποιούνται και ανταγωνίζονται (ή τουλάχιστον έχουν τη δυνατότητα αυτή) οι επιχειρήσεις ως πωλητές ή αγοραστές των σχετικών προϊόντων ή υπηρεσιών.

Στην υπό εξέταση περίπτωση ως σχετική γεωγραφική αγορά θεωρείται κάθε επιμέρους τοπική αγορά, δεδομένου ότι η αγορά άρτου από τον καταναλωτή γίνεται συνήθως σε καθημερινή βάση, εξαιτίας της δυσκολίας πρόσβασης σε άλλες περιοχές λόγω γεωγραφικών αποστάσεων και κόστους μετάβασης, ώστε η δραστηριότητα των επιχειρήσεων πώλησης άρτου, να περιορίζεται κυρίως στην περιοχή, όπου έχουν την έδρα τους.

Συγκεκριμένα, στην υπό κρίση υπόθεση διακρίνονται οι εξής περιοχές ως επιμέρους σχετικές γεωγραφικές αγορές:

Αμφισσα, 2) Ιτέα, 3) Γαλαξίδι, 4) Δελφοί, 5) Γραβιά, 6) Πολύδροσο.

Για τους προαναφερθέντες λόγους η Επιτροπή κρίνει ότι δεν ευσταθούν οι ισχυρισμοί των καταγγελλομένων για διαφορετική οριοθέτηση της γεωγραφικής αγοράς.

IV. Νομική εκτίμηση.

Σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ.1 του Ν.703/77, όπως ισχύει «απαγορεύονται όλες οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, όλες οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και κάθε μορφής εναρμονισμένη πρακτική επιχειρήσεων, οι οποίες έχουν ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα την παρακώλυση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού, ιδίως δε αυτές που συνίστανται:

α. στον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς ή πώλησης ή άλλων όρων συναλλαγής».

Σύμφωνα με τη νομολογία των αποφάσεων της Επιτροπής Ανταγωνισμού, η συμφωνία μεταξύ επιχειρήσεων δεν είναι ανάγκη να είναι γραπτή, δεδομένου ότι το άρθρο 1, παρ.1 νόμου 703/77 δεν απαιτεί την τήρηση κάποιου τύπου, αλλά μπορεί να είναι και προφορική ή σιωπηρά, αρκεί μόνο να υπάρχει ενσυνείδητη σύμπτωση της βουλήσεως δύο ή περισσότερων επιχειρήσεων σε σχέση με το συντονισμό βασικών παραμέτρων της εμπορικής τους δραστηριότητας. Περαιτέρω, για τη στοιχειοθέτηση εναρμονισμένης πρακτικής, δεν είναι αναγκαίο να έχουν καταστρώσει τα ενδιαφερόμενα μέρη ένα κοινό σχέδιο με σκοπό την υιοθέτηση μιας συγκεκριμένης συμπεριφοράς, αρκεί έκαστο των μερών να έχει πληροφορήσει το άλλο μέρος για τη στάση που πρόκειται να υιοθετήσει, κατά τέτοιο τρόπο, ώστε η κάθε επιχείρηση που συμμετέχει στην πρακτική αυτή να μπορεί να ρυθμίζει τις ενέργειές της βασιζόμενη στους ανταγωνιστές της, οι οποίοι, όπως αναμένει, θα συμπεριφερθούν κατά παράλληλο τρόπο (βλ. απόφαση αριθμ.42/1996 της Επιτροπής Ανταγωνισμού).

Σύμφωνα με τη νομολογία του Κοινοτικού Δικαστηρίου, για τη διαπίστωση ύπαρξης εναρμονισμένης πρακτικής δεν αρκεί η παράλληλη συμπεριφορά επιχειρήσεων. Θα πρέπει επιπλέον να αποδεικνύεται ότι η εν λόγω συμπεριφορά δεν οφείλεται σε άλλους λόγους, αλλά ότι μόνο με την ύπαρξη, πράγματι, εναρμονισμένης πρακτικής μπορεί να εξηγηθεί. (για τη διάκριση παράλληλης συμπεριφοράς και εναρμονισμένης πρακτικής βλ. υπόθεση Woodpulp, ΔΕΚ υποθ. C-89,104,116,117,125-129/1985 της 31ης/3/1993, Συλλ. 1993, I, 307,αρ.71).

Τα αρτοποιεία και τα πρατήρια άρτου του Νομού Φωκίδας είναι στην πλειοψηφία τους αυτοτελείς, ανεξάρτητες επιχειρήσεις, με αυτόνομη επιχειρηματική δραστηριότητα, το δε απασχολούμενο σ' αυτά προσωπικό ποικίλλει ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης. Η υφιστάμενη διαφοροποίηση των παραγόντων κόστους στις επιμέρους επιχειρήσεις θα έπρεπε να έχει ως αποτέλεσμα διαφοροποίηση και στις τιμές κόστους και όχι διαμόρφωσή τους σε ενιαίο ύψος.

Ο ισχυρισμός των καταγγελλομένων ότι η αύξηση της τιμής του άρτου οφείλεται στην αύξηση του κόστους παραγωγής του, ακόμη κι αν γίνει εν όλω ή εν μέρει δεκτός, δεν αναιρεί την ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής, με την ταυτόχρονη διαμόρφωση ενιαίας τιμής πώλησης στις 26/11/2001. Ο παράνομος χαρακτήρας των ενεργειών τους αφορά στη νομοθεσία του ελεύθερου ανταγωνισμού και όχι στην παραβίαση αγορανομικών ή άλλων διατάξεων.

Περαιτέρω ο ισχυρισμός των καταγγελλομένων ότι αρτοσκευάσματα διαθέτουν και εξ (6) επιπλέον επιχειρήσεις, παντοπωλεία ή σουπερ-μάρκετ («Γαλαξίας»), οι οποίες δεν υπέστησαν την έρευνα του Τμήματος Εμπορίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Φωκίδας είτε της Γραμματείας της Επιτροπής Ανταγωνισμού, δεν αίρει τον παράνομο χαρακτήρα της σύμπραξης των 22

καταγγελλομένων επιχειρήσεων, πέραν της σχετικής αναφοράς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Φωκίδας ότι οι επιχειρήσεις αυτές προμηθεύονται άρτο από τα πρατήρια.

Εξάλλου δεν υποστηρίχθηκε, ούτε βεβαίως αποδείχθηκε από τις καταγγελλόμενες ότι οι εξ (6) προαναφερόμενες επιχειρήσεις, ως κατέχουσες δεσπόζουσα θέση, ώθησαν τυχόν τις καταγγελλόμενες σε εκ των υστέρων προσαρμοστική αντίδραση στις τιμές που καθόρισαν οι πρώτες (dominant firms price leadership).

Οι καταγγελλόμενες προέβαλαν επίσης τον ισχυρισμό ότι ελέγχθηκαν 40 αρτοποιεία και πρατήρια άρτου στο νομό Φωκίδας, δύο εξ αυτών και ένα πρατήριο δεν απέστειλαν στοιχεία και 16 επιχειρήσεις δεν τήρησαν ενιαία συμπεριφορά είτε ως προς το ποσοστό αύξησης, είτε ως προς την ημεροχρονολογία μεταβολής, είτε ως προς την τελική τιμή διάθεσης του προϊόντος.

Ο ισχυρισμός όμως αυτός, ακόμη και αληθής, δεν αίρει τον παράνομο χαρακτήρα της σύμπραξης των υπολοίπων 22 επιχειρήσεων, οι οποίες κατηγορούνται για εναρμονισμένη πρακτική.

Οι καταγγελλόμενες ισχυρίζονται επίσης ότι η παράλληλη συμπεριφορά τους οφείλεται στην επιρροή της ενημερωτικής εκστρατείας του Ινστιτούτου Καταναλωτών ή άλλων φορέων, Τηλεόρασης κλπ για το ευρώ, όπου εμφάνιζαν τις 340 δρχ ως ενδεικτική τιμή της πώλησης του άρτου.

Και αυτός ο ισχυρισμός, ακόμη και αληθής, δεν εξηγεί την ταυτόχρονη αύξηση και ενιαία διαμόρφωση της τιμής του χωριάτικου άρτου από όλες τις καταγγελλόμενες επιχειρήσεις, τη συγκεκριμένη ημεροχρονολογία, δηλ. την 26η Νοεμβρίου του 2001, γεγονός που μόνο με την ύπαρξη, πράγματι, εναρμονισμένης πρακτικής μπορεί να εξηγηθεί και με προφανές αποτέλεσμα τον περιορισμό και τη νόθευση του ανταγωνισμού, ενόψει της σύγχυσης των καταναλωτών εξαιτίας της επικείμενης τότε αντικατάστασης του εθνικού μας νομίσματος με το πρωτόγνωρο ευρώ (ισοδυναμία 1€= 340,75 δρχ).

Άλλωστε κεντρικό σημείο της τότε ενημερωτικής εκστρατείας για την εισαγωγή του ευρώ ήταν οι ενδεχόμενες «στρογγυλοποιήσεις» των τιμών να γίνονται προς τα κάτω, ώστε να μην υπάρξουν πληθωριστικές πιέσεις σε βάρος της εθνικής Οικονομίας και των καταναλωτών, η δε επίκληση από τις καταγγελλόμενες του ισχυρισμού για δήθεν διευκόλυνση των συναλλαγών με τη χρήση ενός μόνο κέρματος του ενός ή μισού ευρώ και μάλιστα αρκετό χρονικό διάστημα πριν την αποκλειστική χρήση του ευρώ στις συναλλαγές, ενισχύει την κρίση της Επιτροπής ότι οι καταγγελλόμενες προέβησαν σε συντονισμό της εμπορικής τους δραστηριότητας, βασιζόμενες στο ότι οι ανταγωνιστές θα συμπεριφερθούν κατά παράλληλο τρόπο, αυξάνοντας την τιμή πώλησης του χωριάτικου άρτου κατά το ποσοστό εκείνο, που θα διαμόρφωνε την ίδια την τελική τιμή, ακριβώς την ίδια ημέρα, σε όλες τις επιχειρήσεις, που συμμετέσχον στην πρακτική αυτή.

Αντιθέτως, η Επιτροπή Ανταγωνισμού για τον σχηματισμό της κρίσης της επί της καταγγελίας δεν λαμβάνει υπ' όψιν της την αναφερόμενη και στην Εισήγηση της Γραμματείας της διαπίστωση της Νομαρχιακής Αυτ/σης Φωκίδας (με το υπ.αριθμ. πρωτ.1709/1-9-00 έγγραφό της) ότι, από ελέγχους που διενήργησε, οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις είχαν προβεί και στο παρελθόν σε ταυτόχρονη ενιαία αύξηση της τιμής πώλησης άρτου, συγκεκριμένα στις 16/8/2000 από 290 δρχ. το κιλό σε 320 δρχ.

Για το σχηματισμό δικανικής πεποίθησης της Επιτροπής για τη συγκεκριμένη παράβαση θα έπρεπε να προσκομισθούν τα στοιχεία της σχετικής έρευνας και οι σχετικές γεωγραφικές αγορές, όπου έγινε η έρευνα, ώστε με σαφήνεια να στοιχειοθετείται η παράβαση.

Η απλή αναφορά της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Φωκίδας δεν αρκεί να επηρεάσει την κρίση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, ώστε να συνεκτιμηθεί στην παρούσα παράβαση.

Στην υπό εξέταση περίπτωση, δεδομένου ότι η ταυτόχρονη και ενιαία αύξηση και διαμόρφωση της τιμής πώλησης του «χωριάτικου» άρτου στις 26-11-2001 δεν μπορεί να δικαιολογηθεί άλλως, η Επιτροπή Ανταγωνισμού θεωρεί ότι οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις προέβησαν σε συντονισμό βασικής παραμέτρου της εμπορικής τους δραστηριότητας.

Συνεπώς, η σύμπτωση βούλησης για ταυτόχρονη αύξηση και ενιαία διαμόρφωση της τιμής πώλησης του άρτου από τις συγκεκριμένες επιχειρήσεις αποτελεί παραβίαση του άρθρου 1 παρ.1 εδ. α' του Ν. 703/77, όπως ισχύει.

Η εν λόγω πρακτική του καθορισμού της τιμής πώλησης έχει ως αποτέλεσμα τη νόθευση και τον περιορισμό του ανταγωνισμού στις σχετικές αγορές.

Η πρακτική αυτή, μετά την προ πολλού κατάργηση του αυστηρού καθεστώτος αγορανομικού ελέγχου των τιμών, δεν είναι πλέον δυνατόν να αποδοθεί σε δυσμενείς παρενέργειες του καθεστώτος εκείνου, ώστε να ληφθεί υπ' όψιν ως ελαφρυντικό της ποινής.

Συνεκτιμώντας τα ανωτέρω εκτεθέντα δεδομένα, πρέπει να επιβληθεί στους παραβάτες του άρθρου 1 παρ. 1 του νόμου 703/1977 πρόστιμο ίσο με ποσοστό 2% των ακαθάριστων εσόδων της προηγούμενης της παράβασης χρήσης, δηλαδή 2% των ακαθάριστων εσόδων χρήσης του 2000 και όπου δεν υπάρχουν σχετικά στοιχεία, το 2% της τρέχουσας κατά την παράβαση χρήσης, λαμβάνοντας υπ' όψιν ως ελαφρυντικό ότι το περιθώριο κέρδους στην πώληση άρτου είναι σχετικά περιορισμένο και συνεπώς το όφελος που αποκόμισαν από την εναρμονισμένη πρακτική τους είναι σχετικά περιορισμένο.

Κατά τη γνώμη ενός μέλους της Επιτροπής, σταθμίζοντας α) την πολύ μικρή έκταση της γεωγραφικής αγοράς, στην οποία οι θιγόμενοι από την παράβαση καταναλωτές δεν υπερβαίνουν τις 30.000, ήτοι το 1/350 περίπου του πληθυσμού της χώρας, β) το πολύ μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων που υπέπεσαν στην παράβαση, γεγονός που εν μέρει δικαιολογεί την αδυναμία τους να αξιολογήσουν τον παράνομο χαρακτήρα της συμπεριφοράς τους και τις συνέπειές της από την άποψη της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού, γ) το γεγονός ότι οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις δεν έχουν διαπράξει κατά το παρελθόν όμοιες παραβάσεις, δ) το μικρό χρηματοοικονομικό όφελος που απέκομισαν οι παραβάτες, ε) την ανάγκη επιβολής ισοδύναμων κυρώσεων για ανάλογες παραβάσεις του νόμου 703/77, όπως ισχύει, ανάγκη που δεν δικαιολογεί επιβολή πολλαπλασίου προστίμου από τα μέχρι σήμερα επιβληθέντα για ανάλογες παραβάσεις και μάλιστα από ασυγκρίτως ισχυρότερες οικονομικά επιχειρήσεις, η καταστολή και η πρόληψη μπορούν να επιτευχθούν με την εφαρμογή της διάταξης της παραγράφου γ' του άρθρου 9 του ν. 703/77, ήτοι με την απειλή επιβολής προστίμου ή χρηματικής ποινής ή και των δύο στην περίπτωση επανάληψης της παράβασης."

Κατά τη γνώμη ενός άλλου, επίσης, μέλους της Επιτροπής η παράλληλη αύξηση τιμών δεν αποτελεί επαρκή απόδειξη εναρμονισμένης πρακτικής. Στην υπό εξέταση περίπτωση δεν υπήρξαν επαρκείς αποδείξεις ότι η παράλληλη αύξηση τιμών από ορισμένους αρτοποιούς δεν προήλθε αποκλειστικά και μόνο από την αντίδραση τους σε μία εξωγενή μεταβολή στο οικονομικό περιβάλλον τους (η αναμενόμενη αλλαγή από δρχ. σε ευρώ), η οποία την συγκεκριμένη χρονική περίοδο είχε την ίδια επίδραση σε πολλούς άλλους κλάδους, και ότι θα συνέβαινε έστω και χωρίς την εξωγενή αυτή μεταβολή.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού διαπιστώνει κατά πλειοψηφία, ότι η ταυτόχρονη και ενιαία αύξηση της τιμής πώλησης άρτου στις 26-11-2001 από τους παρακάτω αναφερόμενους αρτοποιούς του Νομού Φωκίδας συνιστά εναρμονισμένη πρακτική, απαγορευμένη κατά το άρθρο 1 παρ.1 του νόμου 703/1977.

Για την παράβαση του άρθρου 1 παρ.1 του νόμου 703/1977 αποφασίζει κατά πλειοψηφία, σύμφωνα με την εξουσία που της παρέχει το άρθρο 9 παρ.1β του Ν.703/77, να υποχρεώσει τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις να παραλείψουν στο μέλλον οιασδήποτε μορφής εναρμονισμένη πρακτική, που έχει ως αποτέλεσμα την παρακώλυση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού.

Επίσης αποφασίζει κατά πλειοψηφία να επιβάλλει πρόστιμο, σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ.1ε του ν.703/77, στις επιχειρήσεις που αποδείχθηκε ότι υπέπεσαν στην παράβαση, λαμβάνοντας υπ' όψιν ως ελαφρυντικό ότι το περιθώριο κέρδους στην πώληση άρτου είναι σχετικά περιορισμένο, άρα και το όφελος που αποκόμισαν από την εναρμονισμένη πρακτική τους.

Καθορίζει το πρόστιμο σε ποσοστό 2% των ακαθάριστων εσόδων της προηγούμενης της παράβασης χρήσης, δηλαδή 2% των ακαθάριστων εσόδων χρήσης του 2000 (άρθρο 9 παρ. 2 του Ν.703/77) και όπου δεν υπάρχουν σχετικά στοιχεία, το 2% της τρέχουσας κατά την παράβαση χρήσης.

Συγκεκριμένα:

Στον «Αρβανιτάκη Ι. Ευάγγελο», αρτοποιό, με έναρξη εργασιών την 25η-4-2001 και ακαθάριστα έσοδα χρήσης 2001 το ποσό των [...]€ επιβάλλει πρόστιμο 656 €

Στον «Βασιλειάδη Β. Δημήτριο», αρτοποιό, με ακαθάριστα έσοδα χρήσης 2000 ποσού [...]€ επιβάλλει πρόστιμο 685 €

Στον «Νικολάου Σ. Νικόλαο», αρτοποιό, με ακαθάριστα έσοδα χρήσης 2000 ποσού [...]€ επιβάλλει πρόστιμο 1.246 €

Στον «Αρβανιτά Ν. Αλέκο», αρτοποιό, με ακαθάριστα έσοδα χρήσης 2000 ποσού [...]€ επιβάλλει πρόστιμο 3.035 €

Στην «Λύτρα Δ. Ιφιγένεια», αρτοποιό, με ακαθάριστα έσοδα χρήσης 2000 ποσού [...]€ επιβάλλει πρόστιμο 1.266 €

Στην «Παπαντωνίου Γ. Φωτεινή», αρτοποιό, με ακαθάριστα έσοδα χρήσης 2000 ποσού [...]€ επιβάλλει πρόστιμο 344 €

Στον «Μανέτα Π. Αχιλλέα», αρτοποιό, με ακαθάριστα έσοδα χρήσης 2000 ποσού [...]€ επιβάλλει πρόστιμο 1.309 €

Στον «Χολέβα Ν. Γεώργιο» αρτοποιό, με ακαθάριστα έσοδα χρήσης 2000 ποσού [...]€ επιβάλλει πρόστιμο 1.501 €

Στην ομόρρυθμη εταιρία με την επωνυμία «ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΤΟΥΛΑΣ- ΗΛΙΑΣ ΠΑΠΑΔΡΟΣΟΣ ΟΕ», με ακαθάριστα έσοδα χρήσης 2000 ποσού [...]€ επιβάλλει πρόστιμο 5.336 €

Στην ομόρρυθμη εταιρία με την επωνυμία «ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΜΑΧΑΙΡΑΣ - ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΕΝΕΤΗΣ ΟΕ», με ακαθάριστα έσοδα χρήσης 2000 ποσού [...]€ επιβάλλει πρόστιμο 1.332 €

Στον «Δημητρώπουλο Ν. Κων/νο», αρτοποιό, με ακαθάριστα έσοδα χρήσης 2000 ποσού [...]€ επιβάλλει πρόστιμο 2.010 €

Στον «Ψαρρό Ε. Χρήστο», αρτοποιό, με ακαθάριστα έσοδα χρήσης 2000 ποσού [...]€ επιβάλλει πρόστιμο 709 €

Στην «Πούλου Ν. Αγγελική», αρτοποιό, με ακαθάριστα έσοδα χρήσης 2000 ποσού [...]€ επιβάλλει πρόστιμο 185 €

Στην ομόρρυθμη εταιρία με την επωνυμία «ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΛΕΞΗΣ- ΚΩΝ/ΝΟΣ ΠΑΠΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ ΟΕ», με ακαθάριστα έσοδα έτους 2000 ποσού [...]€ επιβάλλει πρόστιμο 3.353 €

Στην ομόρρυθμη εταιρία με την επωνυμία «ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΚΑΙ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΠΑΡΛΙΑΚΟΣ ΟΕ», με ακαθάριστα έσοδα έτους 2000 ποσού [...]€ επιβάλλει πρόστιμο 1.465 €

Στην «Θεοδωράκη Α. Γιαννούλα» αρτοποιό, με ακαθάριστα έσοδα 2000 ποσού [...]€ επιβάλλει πρόστιμο 1.052 €

Στην ομόρρυθμη εταιρία με την επωνυμία «ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΙΑΝΤΗΣ – ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΛΟΥΚΑ ΟΕ», με ακαθάριστα έσοδα έτους 2000 ποσού [...]€ επιβάλλει πρόστιμο 1.753 €

Στην «Γουλιάμου Κερασίνα» αρτοποιό, με ακαθάριστα έσοδα 2000 ποσού [...]€ επιβάλλει πρόστιμο 582 €

Στον «Μανάνα Ι. Σταύρο», αρτοποιό, με ακαθάριστα έσοδα ποσού [...]€ επιβάλλει πρόστιμο 363€

Στον «Πλατιά Κ. Χαράλαμπο», αρτοποιό, με ακαθάριστα έσοδα 2000 ποσού [...]€ επιβάλλει πρόστιμο 204 €

Στον «Ματαρά Ν. Γεώργιο», αρτοποιό, με ακαθάριστα έσοδα 2000 ποσού [...]€ επιβάλλει πρόστιμο 368 €

Στον «Κοπανάκη Α. Γεώργιο», αρτοποιό, με ακαθάριστα έσοδα 2000 ποσού [...]€ επιβάλλει πρόστιμο 1.110 €

Η απόφαση εκδόθηκε την 21η Νοεμβρίου 2002.

Η απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, σύμφωνα με το άρθρο 23 παρ. 7 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 361/Β/4-4-2001).

Ο Πρόεδρος

Ο Συντάξας την απόφαση

Δημήτριος Τζουγανάτος

Θεόδωρος Δεληγιαννάκης

Η Γραμματέας

Αικατερίνη Τριβέλη